

Natuur herstelt zich traag na uitzonderlijk warme zomer

De droogte, terug van nooit weggeweest

Sommige gazons liggen erbij als half kaalgeplukte kippen. En u ziet het niet, maar de bomen zijn een millimeter minder gegroeid. De komende tien dagen voorspelt het KMI opnieuw zeer tot uiterst droog weer. Iets buiten zucht diep.

VAN ONZE REDACTRICES
MARTHE SAELENS

SARAH VANKERSSCHAEVER
BRUSSEL | Het KMI heeft geadviseerd om de lange droogte van deze zomer als ramp te erkennen – althans voor de landbouw. De schadecommissies verzamelen nu alle gegevens, maar het is de Vlaamse regering die daarna, op voorstel van Vlaams minister van Landbouw Joke Schauvliege (CD&V), de knoop doorhakt of dit een landbouwcrisis was.

Als deze droogte ons iets geleerd heeft, dan wel dat we ons moeten wapenen voor nog meer droogte. 'Het Inter-governmental Panel on Climate Change stelde in zijn recentste rapport duidelijk dat we in de toekomst geregeld dergelijke lange periodes van droogte zullen krijgen', zegt Luc Debontridder, klimatoloog aan het KMI. 'In de zomer zullen de temperaturen stijgen en zal er minder neerslag vallen. In de winter zou er dan tussen vijftien en twintig procent meer neerslag vallen, maar dat is onvolledig om de droogte te compenseren.'

De toekomst begint vandaag: de komende tien dagen voorspelt het KMI zeer tot uiterst droog weer. Alweer. 'We zitten onder de grens van het uitzonderlijke', aldus Debontridder.

Bufferen

Minister Schauvliege werkt aan een actieplan dat eind dit jaar rond moet zijn. Daarin zit onder meer een droogteplan voor de landbouwsector, een projectoproep die focust op het hergebruik van water en nog een projectoproep van vier miljoen euro om een antwoord te bieden op die 'grens van het uitzonderlijke'.

Ook de **Boerenbond** zit vol plannen rond efficiënt watergebruik, wateropvang- en buffering. **AquaFlanders**, de koepelvereniging van de Vlaamse water- en rioleringsbedrijven, is 'volop aan het evalueren'. Volgens algemeen directeur Carl Heyrman zijn 'bekkens en buffers voorlopig niet aan de orde. Maar we kijken wel hoe de drinkwaterbedrijven beter kunnen samenwerken, zodat nergens de kraan dicht moet'.

De laatste klinkt ontspannen, maar nog steeds 70 procent van het grondwater staat op een peil dat maar eens om de tien jaar zo laag komt. 'Op sommige plekken zien we standen die maar eens om de twintig jaar voorkomen', zegt Patrick Willems, professor waterbouwkunde aan de KU Leuven. 'Er was wel neerslag maar die verdampte ook, waardoor het peil al sinds augustus hetzelfde blijft. De drinkwatersector gebruikt nu zelfs oppervlaktewater, wat de waterkwaliteit onder druk zet. Water- en droogteplannen zijn absoluut nodig.'

Park den Brandt in Antwerpen: tijdens de warme zomer en nu, in de herfst. © Sebastian Steveniers

Tuin, gazon en voetbalveld

Tuinaannemers hebben nog altijd financiële problemen

'Het heeft al heel wat geregend, maar bijlange niet voldoende om de bodem genoeg water te geven', zegt Yves Hermans, directeur van de Belgische Federatie van Groenvoorzieningen. 'Het is moeilijk om nu al de definitieve balans op te maken van het aantal planten dat de droogte niet zal overleven. Sommige planten zullen er misschien nog doorkomen, andere niet omdat ze te verzwakt zijn. Pas volgend jaar wordt dat duidelijk. Vaststaat dat dit een ongewone droogte is met dus een uitzonderlijke schade.'

Tuinaannemers kampen door de aanhoudende droogte nog altijd met financiële problemen. Door het sproeiverbod en de twee hittegolven moesten ze deze zomer veel pas gezette planten gratis vervangen.

Ook sportterreinen kregen het zwaar te verduren. De **grasvelden** van derdeprouvicieler Eendracht Hekelgem lagen er in juli volledig verdord bij (*DS 23 juli*). Vandaag is het gras op de voetbalvelden nog altijd niet

volledig hersteld. 'Vanaf september zijn we intensief begonnen te sproeien. We hebben ook opnieuw gras gezaaid. Het ligt nu vrij goed, maar nog altijd niet zoals voor de zomer', zegt terreinverantwoordelijke Rik Verhaver. De ploeg moet nog altijd matchen gaan spelen op terreinen van ploegen uit de buurt.

Het uitblijven van regenbuien is – verrassend genoeg – geen ramp voor de meeste **moestuinen**. 'Overdag is het inderdaad warm en valt er weinig regen. Maar 's nachts herstellen de bladeren zich door het vocht in de lucht', zegt Barbara Creemers, medewerkster van Velt, de Vereniging voor Ecologisch Leven en Tuinieren. Bij de organisatie zijn 17.500 gezinnen – vaak met een ecologische tuin – aangesloten. 'Wij zijn vooral de woordvoerder van de tuiniers', zegt Creemers. 'Een aantal teelten, zoals bladgroenten en kolen, is niet gelukt en daar dragen we nu de gevolgen van. De fruitteelt kent dan weer een recordjaar.'

Ook de voortuintjes kunnen nog wat frisse buiten gebruiken. © ss

Bos en landbouw

Bomen met een groeidip

'De grond blijft droog', zegt Vanessa Saenen, woordvoester van de Boerenbond. 'Die paar buien dringen niet diep genoeg door en daardoor zit het evenwicht in de bodem nog altijd niet goed.'

Door de droogte noteerden de **landbouwers** zes procent minder omzet dan vorig jaar, een verschil van goed 5 miljard euro. 'De oogst viel tegen door de droogte en de veevoederprijzen gingen de hoogte in omdat er te weinig weidegras was.'

Aan de faculteit bio-ingenieurswetenschappen (UGent) monitoren ze via tree-watch.net een netwerk van bomen. 'We zien dat de populieren slechts een in plaats van twee millimeter gegroeid zijn', zegt Kathy Steppe, professor plantecologie. 'De droogte viel midden in het groeiseizoen, dus kregen veel bomen een groeidip.'

De paar buien deden deugd, maar compenseren de droogte onvoldoende. 'Volgend

jaar zullen we zien of ze, ondanks de droogte, in staat waren om reserves op te slaan', zegt Steppe. 'Indien niet, dan worden ze vatbaarder voor ziektes en zien we meer boomsterfte.'

Uitzondering in het droge landbouwverhaal is de Belgische **wijnteelt**. 'We hebben dubbel zoveel wijn per hectare als de vorige jaren', zegt Jeroen Houben van het Haspengouwse wijn domein Hoenshof. 'Bijna 7.000 liter. De leveranciers konden de vraag naar vaten niet bijhouden.'

Wijnstokken zoeken hun water meters onder de grond, in zuiderse landen tot tientallen meters diep.

'We hebben dubbel zoveel wijn per hectare als vorige jaren'

JEROEN HOUBEN
Wijndomein Hoenshof

Parken en natuurreervaten

'We hebben dringend regenbuien nodig'

Het gras in park Den Brandt in Antwerpen is helemaal hersteld. De gemeente heeft niet meer moeten sproeien. 'Alles is opnieuw mooi groen geworden door de regenval'.

In natuurgebied De Maten in Genk is de situatie minder rooskleurig. 'We hebben dringend regenbuien nodig', zegt Jaak Luys, vrijwillige beheerder voor Natuurpunt. In juli waren tien van de veertig **vijvers** in het natuurreservaat zo goed als leeg. Omdat De Maten water van een aantal beken heeft binnengelaten, heeft het waterpeil zich min of meer hersteld. 'Maar niet zoals we willen', zegt Luys.

Ook de graslanden hebben dringend buien nodig. 'Er zijn nog altijd veel **droge percelen**, terwijl amfibieën net een vochtige omgeving nodig hebben. Ook het aantal insecten vermindert, want ook zij hebben een vochtige onderlaag nodig om te overleven.'

Het uitblijven van neerslag

kan zware gevolgen hebben voor de verschillende biotopen van De Maten. 'Als de insecten, de onderste schakel in de biotoop, het zwaar hebben, krijgen de vogels het ook moeilijk. Het systeem is afhankelijk van de kleinste wezentjes', zegt Luys. 'De natuur is sterk en na verloop van tijd zal alles zich wel herstellen. Door de lichte regen of dauw zien we sommige **heideplantjes** alweer langzaam groeien. Dat is hoopvol, maar het is allemaal nog heel teer en broos.'

'Als insecten het zwaar hebben, zullen ook de vogels het moeilijk krijgen'

JAAK LUY
vrijwillige beheerder
Natuurpunt